

RUCSACUL CU POVESTIRI DE PE VIA TRANSILVANICA

vineri, 12 august 2022

Prezent în propria- i via

"Maghiari, germani i de alte na ionalit i”. A a suna formula incluziv a lui Nicolae Ceau escu, textul gândit s garanteze, m car la nivel declarativ, egalitatea tuturor locuitorilor Republicii Socialiste România.

„ i de alte na ionalit i”. Aflai de ele doar dac se-ntîmpla s te intersectezi, în via a personal , cu reprezentan ii lo. Am avut noroc. Crescut , pîn la 6 ani, de bunicii de la Br ıla, aveam pe aceea i strad români i greci. Mai tîrziu, cînd am aflat c toat lumea avea, de fapt, aceea i na ionalitate, m-am prins c pe strada noastr tr iau etnici români, greci, igani, evrei. Am aflat c , pe vremuri, în Br ıla cosmopolit , mai existaser importante comunit i de bulgari i turci. Au fost.

Cine ajungea la Constan a se dumirea c minorit ile de baz ale ora ului sînt turcii i t tarii. Tîrziu am aflat c pe p mînturi români tr iesc i ita- lieni ori albanezi. i foarte tîrziu c ara asta num r cam 18 grupuri etnice. Dintre ele, în jude ul Cara -Severin tr iesc 11. Cehii, de pild , numi i de localnicii români „pemi” (o simpatic stîlcire a cuvîntului „boemi”/„boemieni”, carevas zic locuitori ai Boemiei). Sau, semnificativ mai numero i, croa ii.

Satul Cara ova din Cara -Severin num r ast zi cam 2.700 de croa i. Pl cu ele bilingve, limba pe care-o auzi pe str zi, muzicile care se-aud la bufet ori din ma inile pe lîng care treci, toate- i spun c aici croa ii sînt... minoritarii majoritari.

Sînt aici de secole (primul din cele trei valuri a ajuns în zon în veacul al XIII-lea) i, chiar dac nu mai sînt la fel de mul i ca alt dat , au inut cu din ii de ceea ce-i define te.

Cel mai greu le-a fost în comunism, cînd oficialii români, în complicitate cu statul iugoslav, au inventat limba sîrbo-croat i a încadrat i etnia în aceast stru oc mil . A a au ajuns copiii comunit ii s studieze, la coal , o limb matern care combina chirilicele sîrbe ti i caracterele latine ale croatei.

De i cra ovenii s-au inut tari: chiar dac dialectul lor e arhaic i precede cu sute de ani apari ia limbii literare, au reu it s -l p streze nealterat. Fire te, se mîndresc cu asta: „Dintre toate dialectele etniilor croate din Europa, pe noi croa ii din Croa ia ne în eleg cel mai bine”.

Am stat de vorb cu un istoric, o înv toare i redactorul- ef al revistei croa ilor. To i mi-au spus acela i lucru: educa ia i credin au legat, de-a lungul timpurilor, comunitatea.

În comunism, u or nu le-a fost nici cu coala, nici cu biserica. A a cum nu le-a fost u or s r mîn în ar dup 1990. Fiindc unicu avantaj de pîn atunci fusese o situa ie material excep ional : mul i dintre croa i lucrau la minele din Banatul Montan, munc generos retribuit . Salariile minerilor erau mari peste tot în ar . În schimb cele ale lucr torilor în minele de uraniu erau (din pricina riscurilor) uria e. Odat închise exploat rile, croa ii au început s - i caute de munc dincolo de grani e, c tre Vest. Pentru c nici alte solu ii nu se-arat la orizont: cre terea animalelor a devenit o amintire, la fel i cultivarea pomilor fructiferi. În satul Rafnic, din apropiere de Cara ova, mai exist un singur cal.

Dup cel de-al Doilea R zboi Mondial, întreaga Re i se aproviziona cu lapte din satele croa ilor. Acum, în zon stînele mai supravie uiesc ici-colo.

Preocupa i s supravie uiasc ei în i i, cra ovenii au pornit c tre alte ri. Au g sit acolo ce c utau i i-au luat cu ei, firesc, i copiii. Prea pu ini au v zut în revenirea la vechile case o op iune viabil . „Au mîncat i pîinea singur t ii. E greu printre str ini. Dar aici ce oportunit i au?”.

Cra ovenii pleca i se mai întorc în sat doar de s rb tori. E ocazia perfect pentru ca rudele r mase aici s recupereze timpul pierdut. i s le aminteasc , o dat în plus, cine sînt.

Am aflat i noi cine sînt, în doar o zi i jum tate petrecut printre ei. Le-am v zut casele împodobite cu pl ci colorate de faian i spectaculoasele ve minte de nunt . Am mîncat irezistibilul paprica de miel i l-am ascultat pe b trînul Pitzuric, rapsodul care înveseleste i întinere te totul în jur, cînd pune mîna pe vioar . Am trecut chiar i pe la cimitir, unde crucile sînt doldora de aranjamente florale sclipitoare i chiar lumini, iar mormintele – marcate doar cu movile de p mînt.

Totul e trec tor, tocmai de asta trebuie s fii foarte prezent în propria- i via . sta pare s fie principiul dup care se ghideaz croa ii din Cara ova. N-ai cum s -i contrazici. În schimb, o idee grozav ar fi s -i cuno ti.

Text de Diana Popescu, jurnalist cultural,

realizatoarea celui mai ascultat

podcast cultural – Cronicari Digitali